

**Theologiae Moralis Sacramentalis Ad Instructionem
Ordinandorum & Curandorum Ex Materia De Sacramentis
In Genere Et Ordinis Eucharistiae, Poenitentiae, Ac
Matrimonii In Specie**

De Matrimonij Sacramento, & omnibus Peccatis contra VI. præceptum, ac
de Abortu

Sporer, Patritius

Salisburgi, 1711

Classis II. Impedimentorum. Libertas obligata alteri. Votum. Ordo Ligamen.
Honestas.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55333](#)

psum contrahendi, contrahere tamen non potuerunt jure novo, si hanc voluntatem & intentionem Parocho & testibus praesentibus non significarunt, quippe qui non matrimonii, sed solum sponsaliorum causâ intersunt; quod tandem & ipsis ea sponsorum intentio constituit, dubium non est, matrimonium fore validum, cum nihil ad valorem desit, certe tamen mortaliter illicitum, ideoque specialibus poenitentiis subjectum; nam si alias, servatis servandis, cum impedimento occulto dirimente contraxisserent bona fida, & ipsi facilè obtinent dispensationem a Papa, & in certò casu ab Episcopo, & filii talis matrimonio occulte invalido suscepti legitimis censebuntur; at verò, si trinæ denuntiationes præviæ, aliæque solemnitates omissæ sunt, & ipso postea spe dispensationis privantur, & filii privilegio legitimationis carere debent. c. cum inter. &c. Et tenore. Qui filii sint legitimi.

CLASSIS II.

Impedimentum.

LIBERTAS OBLIGATA AL-

teri, Continet quatuor impedimenta:

Votum, Ordo, Ligamen, Honestas.

SUMMARIA.

- 29. *Votum solenne castitatis*
- 40. *Dirimit matrimonium contrahendum.*
- 41. *Jure Ecclesiastico tantum.*
- 42. *Ac eodem jure dissolvit matrimonium ratum tam tum.*
- 43. *Votum simplex castitatis non dirimit.*

44. *Ordo*

Sect. I. De Impedimentis matrimonii. 41

44. Ordo Subdiaconatus etiam dirimit matrimonium contrahendum (non tamen dissolvit ratum)
45. Jure Ecclesiastico tantum, seu
46. Immediate ex lege & ordinatione Ecclesia.
47. Non ex Voto ordini annexo.
48. Ligamen seu vinculum Matrimonii cum conjuge adhuc vivente, dirimit matrimonium jure naturali & divino cum quobis alio contrahendum.
50. Unde neuter conjux ad secundas nuptias transire potest, nisi habita notitia moraliter certa de morte alterius. Quanta notitia requiratur in foro externo.
51. Et qua sufficiat in foro interno.
52. Corollaria.
53. Impedimentum publicae honestatis quid, & quousque dirimat?
54. Oritur ex sponsalibus validis.
55. Inter sponsum & consanguineas sponsas, ac vicissim, in primo gradu, non ultra.
56. Estque perpetuum, nec cessat per mortem sponsæ.
57. Resoluuntur via. *Resoluuntur via.*
58. Oritur etiam ex matrimonio rato tantum, nondum consummato usque ad quartum gradum inclusivè.
59. Etiam ex tali matrimonio invalido,
60. Secus, si sit invalidum ex defectu ipsius consensus.

§. IV.

V O T U M .

Votum solemne castitatis emissum in professione Religionis approbatæ dirimit matrimonium contrahendum jure Ecclesiastico tantum, eodemque jure dissolvit matrimonium ratum nondum consummatum. Certum apud omnes.

I. Dirimit matrimonium contrahendum. 40
Certum de fide, definitum in variis Conciliis,
Sanchez, Layman, alii, & novissime in Trid.

Sess. 42. de sacram. Matr. Can. 9. *Si quis dixerit clericos in sacris constitutos vel Regulares soli niter castitatem professos posse matrimonium contrahere contractumque validum esse, non obstat lege Ecclesiastica vel voto, anathema sit* Idem habetur o. Unico. *De voto in 6.* docentque DD Orthodoxi omnes, ac etiam Sancti Patres, & spicatim D. Hieronim. l. 2. contra Jovinianus c. 7. D. August. in Psalm. 38. & Epistola 6. ad Theodorum Monachum, ubi nuptias à monachi & monalibus contractas incestuosas & adulteras appellant. Quin & jure civili Jovinianus Imperator. leg. 5. C. De Episcopis & Clericis, statuit, *quis non dicam rapere, sed attentare tantum iungendi matrimonii causâ* *Sacratissimas Virginibus sus fuerit, capitali pœna puniatur*, Ratio datur quia qui se totum tradit uni, non potest se tradere & obligare alteri, atqui homo per votum solemnis castitatis corpus tradit uni, scilicet Deo totum. Ecclesia Dei nomine solemniter acceptante: ergo non potest illud corpus tradere alteri in matrimonium, consequenter dirimit matrimonium contrahendum. Quâ ratione quidam contendunt, hoc impedimentum dirimere jure naturali vel divino. Sed dicimus

41 II. Dirimit jure Ecclesiastico tantum, non naturali, vel divino. Communis DD. cum Scot. in 4. d. 31. & 42. & latè probat Suarez Tomo 3. de Religion. l. 2. o. 6. & 7. Sanchez l. 7 disp. 26. Pontius l. 7. o. 22. Perez. disp. 26. Herincx disp. 6. quast. 5. nnm. 43. Ratio est; quia de

de jure Ecclesiastico constat abundè. jus autem naturale , vel divinum ex nullo capite ostendi potest : nam ecce votum solemne non dirimit jure naturali vel divino 1. quatenùs votum est ; non votum simplex est ejusdem rationis, & æquè obligat apud Deum, ac votum solemne, ut docet Cælestinus III. c. 3. Titul. Qui clerici vel voven-
tes, &c. & tamen votum simplex non dirimit ergò &c. 2. Non quatenùs solemne votum est ; quia ipsa solemnitas voti est solùm juris Ecclesiastici & introducta ab Ecclesia, juxta cit. c. uni-
sum, De voto in 6. & Bullam Gregorii XIII. infrà allegandam. Adde : vix aliter explicari com- modè potest solemnitas ista , nisi per vim diri- mendi matrimonium huic voto ab Ecclesia ad- jectam. 3. Non dirimit etiam in quantum est traditio facta Religioni , & hæc per solemnem professionem acceptatam acquirit dominium ali- quod in Religiosum professum quia dominium illud non repugnat , sed stat cum vinculo marita- li quantum est de jure naturæ, ut patet in servo matrimonium contrahente , ac in ipsis conju- gibus tunc post matrimonium consummatum mutuo consensu Religionem profitentibus ma- net indissolutum vinculum matrimonii , adeo ut facta dispensatione super voto , absque novo contractu matrimonio priori uti possint , ut om- nes fatemur: quòd si ergò vinculum matrimo- niale stat cum professione posterius emissâ , quid ni etiam stet professio prius emissâ , cum vinculo matrimonii posterius contrahendi , quantum est

de

44 *Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. I.*

de jure naturæ : ergò fatendum est, diremptionem esse solius juris Ecclesiastici.

42 III. Eodem jure Ecclesiastico tantum votum solempne dissolvit matrimonium ratum tantum, etiam quoad vinculum, ita ut altero conjugum legitimè professo, alter vinculo solutus ad vota alia transire possit, de hoc *Sez. 3.* Cùm de matrimonii indissolubilitate.

43 IV. Votum simplex castitatis etiam perpetuus non dirimit, quia per illud tantum promittitur Deo corpus, & non actu traditur, sicut in voto solempni. Excipitur communiter unicus casus: si uxor in sæculo manens, continentiam vicens marito dedit licentiam Sacrum Ordinem suscipiendi, eo defuncto, nè validè quidem ad secunda vota seu nuptias transire potest, uti ex *C. quia sunt. dist. 28. docet Sanchez l. 7. De matrim. disp. 40.* quem vide. Item ex speciali constitutione Pontificia Gregor. XIII. in Bulla incipiente: *Ascendente Domino.* vota simplicia biennii in Societate JESU matrimonia contrahenda dirimunt; de quo videriat ipsi.

§. VII.

O R D O.

44 **O**rdo sacer Subdiaconatus, &c. dirimit matrimonium contrahendum (non item dissolvit matrimonium ratum) jure Ecclesiastico tantum, & immediatè; & non, certè non semper ex voto annexo sacro Ordini, in communis sententia. Explico.

I. Dirimit matrimonium. Certum de fide ex
Con-

Concilio Trident. supra allegato sess. 24. c. 9.
habetur variis sacris Canonibus c. nullus Mis-
sam. c. prater hoc. dist. 32. & c. 2. qui clericis
vel voventes. c. nn. de voto in 6. docetque comu-
nissima DD. cum D. Thoma, Scot. in 4. d. 37.
ac late probant Azor, Sanchez, Bellarm. alii
Theologi & Controversistæ.

Non autem dissolvere matrimonium ratum,
habetur expressè Extrav. antiqua Joann XXII.
si maritus ante matrimonii consummationem
sacrum Ordinem suscipiat absque conjugis li-
centia, & non sicut sacris Canonibus definitum
est, irregularem fieri, atque monendum, non ta-
men cogendum, ut Religionem profiteatur; si
nolit uxori repetenti restituendum esse, ut ma-
trimonium cum ea consummet, scilicet redden-
do debitum, sed non exigendo, ut notat Glossa
ibidem. Quòd verò Ecclesia statuat per pro-
fessionem Religionis matrimonium ratum diri-
mi, non item per susceptionem Ordinis sacri,
ratio disparitatis datur; quia per professionem fit
perfecta traditio sui ipsius, & reciproca obliga-
tio cum Religione, adeoque velut alterum ma-
trimonium spirituale, cui meritò carnale ini-
tium cedere debeat, qualis perfecta traditio nul-
la reperitur in susceptione sacri Ordinis. Cæte-
rùm tam Religiosi, quam Clerici in Sacris ma-
trimonium contrahere præsumentes, atque
etiam moniales nupturientes, vel nubere atten-
tantes, incurrit excommunicationem ipso fa-
cto; Clementina unica, de consanguin. & affini-
tate;

46 *Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. 1.*

tate: incidunt in irregularitatem bigamiae similitudinariae, & post sententiam etiam privationem beneficiorum: c. *decernimus* dist. 28.

45 II. Dirimit jure Ecclesiastico tantum. Communissima DD. cum Scot. supra; nam jus divinum nullum extat, neque ostendi potest ius naturale; non enim dirimit matrimonium sacer Ordo ratione sui ipsius, ut patet in Græcis, certè alloquin iis etiam Catholicis & cum Ecclesia Romana communionem habentibus non permetteret usum uxorum. Neque dirimit jure naturæ ratione voti in communi sententia sacro Ordini annexi saltem implicitè, quia votum etiam solemne expressum professionis religiosa jure naturæ vel divino non dirimit matrimonium contrahendum, ut §. *precedenti* ostensum; ergò multo minus illud votum implicitum annexum sacro Ordini, sed utrumque sola lege Ecclesiastica. Sed quæstio nunc est: utrum hac ipsa lege Ecclesiastica impedimentum faciat Ordinis sit immediatè ex lege & ordinatione Ecclesiæ, an verò ex voto annexo sacro Ordini? Jam dixi.

46 III. Dirimit immediatè ex lege & ordinatione Ecclesiæ. Est etiam communis DD. cum Scoto suprà: & apertissimè Concil. Trident. *tit. 1. 9.* anathemate percellens dicentem: *Clericos in sacris constitutos, aut Regulares solemniter professos posse licet & validè contrahere matrimonium, non obstante lege Ecclesiastica,* scilicet quoad Clericos: *vel ratiōne,* scilicet quoad Religiosas

giros professos; claro & plenissimo sensu. Aut secundum aliam interpretationem: Ecclesia ibi duo definit, nimirum, Clericos in Sacris, & Religiosos professos non posse nec licet, nec valide matrimonium contrahere: & utrosque non valide; quia obstat lex Ecclesiastica: non licet; quia in utrisque obstat votum, ita ut in utrisque impedimentum quidem dirimens sit ex lege & ordinatione Ecclesiae, obligatio vero castitatis integræ servandæ sit ex voto solemnitate Religioso quidem professo semper explicitè; & Clerico autem sacrum Ordinem suscipiente saltem implicitè emissio. Hunc sensum & sententiam alibi secutus sum. Quare sicut quis ob affinitatem v. g. contractam cum alia, immediate ex institutione Ecclesiae fit inhabilis ad nuptias ob affinitatem prohibitas; sicut etiam ob sacram Ordinem serio & liberè susceptum ex eadem institutione Ecclesiae immediatè quis fit inhabilis ad contrahendum matrimonium.

IV. Non ergo, certè non semper impedimentum hoc provenit ex voto; nam in primis illud votum solemne castitatis annexam sacro Ordini, tanquam nullo certo fundamento nixum, negant simpliciter, atque adeò ipsam totam obligationem servandæ castitatis sacris Ordinibus adjunctam non aliquo voto, sed præcisè ex præcepto Ecclesiae provenire probabilissime docent cum Scot. cit. plures Juristæ & Theologi, eosque secuti Aversa hic quest. 4. sect. 7. & latè Herinck de sacro Ordine disp. 10. quest. 10. &

10. & probabile fatetur Gobat hic cas. 13. ^{nun}
272. Deinde si quis suscipiat sacram Ordinem
volens quidem ordinari, at vel simpliciter no
lens vovere, nec promittere, nec servare casti
tem, vel nihil prorsus sciens de voto hoc, nec in
tendens ordinari, sicut alii, validè utique ordina
tur, & impedimentum dirimens contrahit, im
& castitatem integrum saltem extraneam servan
tenetur; at certè nullum votum nec explicitè ne
implicitè emittit. Quod autem semper teneatur
vovere castitatem, & satis gratis dicitur & int
erim antequam voveat, ratione voti nondum ha
biti à matrimonio impediri non potest, nec int
erim contra votum peccare potest, cum nondum
sit emissum; sicut qui vovit Religionem ingre
di, interim antequam ingrediatur contra casti
tatem delinquens, votum nondum emissum in
nimè violat: ergo non certò, nec semper ho
impedimentum oritur ex voto annexo sacro O
dini.

Consequenter nec certò Subdiaconus ve
Sacerdos solo interno actu, consensu vel delo
catione morosâ venereâ contra castitatem de
linquens peccat peccato speciali contra virtutem
Religionis; sicut peccat Religiosus voto sole
adstrictus; quia in communi sententia Ecclesi
non potest præcipere vel prohibere directè actu
merè internum.

At tandem, quid si quis ex metu gravi inju
incusso (casu sanè non raro in filiis familias) su
scipiat sacros Ordines, non quidem omnino
to

I.
... nūm
linem
ter no
caltitu
nec in
ordin
t, im
lervan
citatē ne
eneatu
& int
ūm hi
ee int
ondur
ingre
a calv
um m
per ho
cro O
nus vi
el delo
em de
rtute
solemn
Ecclesi
e actu
injuri
as) si
ninō h
8
Sect. I. De Impedimentis matrimonii. 49

Etè sine omni consensu, vel invitus (quo casu certè tam Ordo, quam votum annexum, sicut & professio nulla esset) sed cum consensu illo meticulouso non sine multo admixto involuntario?

R. 1. Clarum est tam professionem solemnem, quām votum illud annexum Ordini sacro fore nullum, saltem jure Ecclesiastico, æquè ac matrimonium carnale. 2. Validus nihilominus erit sacer Ordo; disparitas grandis est; quia votum vel professio essentialiter consistit in actu voluntatis voventis, eoque simpliciter libero; Ordo verò est Sacramentum consistens in actu Ordinantis requirens solum dispositionem in ordinato, adeoque sufficit quicunque voluntatis consensus, & quælibet etiam habitualis intentio. 3. In rigore loquendo, sic ordinatus ex metu adhuc contrahit impedimentum dirimens matrimonium; quia hoc impedimentum dirimens, ut dictum est, ex ordinatione Ecclesiæ immediate est annexum ipsi Ordini Sacro. Dico tamen: *in rigore loquendo*; nam valdè probabile est, Ecclesiam conjunxisse hoc impedimentum dirimens Ordini suscepito modō ordinariō: quare alibi ex communi DD. sensu dixi, talem per metum ordinatum nec teneri voto, quod certissimum: & liberè absque dispensatione matrimonium finire posse, quod probabile omnino & tutum est. 4. Eodem rigore, si infans ordinatus esset Diaconus vel Sacerdos (validè at non licite ut alibi) factus adulitus, etiam adstrictus esset impedimento; quia verè habet Ordinem sacrum: attamen id

PARS IV: SACRAM. D meria

50 *Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. I.*

meritò limitavit, dum disposuit Ecclesia, ut a
veniente usu rationis optio detur, ut si velint ita
re in sacro Ordine, stent, & deinceps exclu-
matrimonio obligabuntur ad castitatem; quia
per illam electionem ipso facto subjiciunt se Ec-
clesiae Præcepto; imò in communi Sententia c-
astitatem solemniter vovere censentur implicite.
Si verò stare nolint, ducant uxores, ut lubet, i-
Sacerdotio vel sacro Ordine non utantur.

48 Concludo casu heteroclitico. Quidam igni-
rus Sacrorum Cañonum suscepit Ordines Mi-
nores credens, jam & ipsius annexum esse votu-
castitatis & impedimentum dirimens, prius
quam tamen susciperet Subdiaconatum, du-
uxorem conscientia graviter obinurmurante
postea dubitavit, an valide matrimonium ini-
rit, nec ne? Certè non reputabitur inter stultes-
nam matrimonium tale invalidum censem
gni Canonistæ, Joan. Andreas. Ancharianus
Burrius. Imola, &c. Sed p. Peccati quide-
mortaliter ob conscientiam erroneam de gra-
peccato; at matrimonium sine dubio fuisse vi-
lidum eoque licet uti posse depositâ consci-
tiâ erroneâ; quia nemo potest emittere votum
quod privata authoritate vel errore possit di-
mere matrimonium. Ita communis DD. cu-

Sanchez l. 7. disp. 31. num. 5. Bonacini.
Euseb. Leander, alii, cum Gobat
cas. 31. in fine.

**

§. VII

L I G A M E N.

EST ipsum vinculum conjugum matrimonio-⁴⁹ niāle ortum ex matrimonio rato vel consummato utroque coniuge vivente indissolubile; adeoque impedimentum dirimens matrimonium cum quocunque alio, vel aliā quacunque contrahendum, alioquin verum adulterium futurum; ipso naturali & divino jure prohibatum. Etsi enim olim polygamia Judæis ex speciali privilegio permitta fuerit à Deo, modò tamen Christianis interdicta est, tum jure divino, ut *Matt. 19.* & *Marc. 10.* ubi expressè mœchæ vel adulteri damnat Christus relinquentes priorem maritum vel uxorem, & alteri nubentes; multò magis ergo priori coniuge retentâ, aliam superducentes. Tum etiam jure Ecclesiastico, præsertim Concil. Trid. *Sess. 14. c. 2.* Si quis dixerit, licere Christianis habere simul plures uxores, & hoc nulla lege divina esse prohibatum, anathema sit. De hoc latè Scholastici & Controversiæ, quos consulere potes. Nobis pro praxi, eaque difficillima, & non rara, solum videntur: quandā certitudo requiratur de conjugis absentis morte, ut alteri ad alias nuptias transire liceat, ac permitti possit à Jūdice, Parochio, vel Confessario.

Regula certissima. Neutri conjugum licet, § 20 vel permitti potest quavis autoritatē ad secundas nuptias transire, nisi habita notitia moraliter certa de morte alterius. Ita expressè Clemens III.

c. In Præsentia. De Sponsal. & Matrim. hoc
textu. In Præsentia nostra quasivisti: Quid agen-
dum sit de mulieribus, quæ viros suos causâ co-
ptivitatis vel peregrinationis absentes ultra si-
pennium præstolata fuerunt, nec certificari po-
sunt de vita vel morte ipsorum, licet super ha-
solicitudinem adhibuerint diligentem & pro ju-
venili atate seu fragilitate carnis nequeunt con-
tinere petentes aliis matrimonio copulari. Co-
sultationi ergo tuae taliter respondemus: Qua-
quantocunque annorum numero remaneant vi-
ventibus viris suis, non possunt ad aliorum con-
sortium canonice convolare, nec auctoritate Ec-
clesia permittas contrahere, donec certum nu-
cium recipiant de morte virorum. Hæc Cl-
mens. Similiter Lucius III. Papa c. Dominus. D-
secundis nuptiis, decernit, ut nullus ammodo
secundas nuptias migrare præsumat, quoad con-
stet, quod ab hac vita migraverit uxor ejus.

Qua nimurum Constitutione Pontificia
correctum est jus civile L. Uxores ff. De divori-
stauens: ut mulier, quæ de viri vita quinque an-
nis nihil audivit & verè dubitat, possit post qui-
tum annum alteri nubere. Et si quæ aliæ legi
post certum annorum numerum id permittant
& vulgaris persuasio fuit, ut post septem anni
conjux, si nihil de altero conjugе audivit, possit
ad alias nuptias convolare. Et ratio urgens est
quia quantocunque tempore certò non constat
de morte conjugis, manet dubium: at in eo dubium
possidet certa lex matrimonii, quæ servanda est
qui

Sect. I. De Impedimentis matrimonii. 53

quia in dubio factum non præsumitur, sed demonstrari debet. Audisti: Donec certum nuntium recipient. Ubi intellige: nuntium non masculinum, quasi unus nuntius etiam de visu testans, referensque de obitu conjugis absentis sufficiat, ut plures voluerunt apud Sanchez mentito reprobantem; sed nuntium in neutro genere, id est, certam annunciationem seu informationem, vulgo gewissen Bericht / ut ipse significat Lucius Papa, quoad constet; hoc enim verbum importat; ut constet per instrumenta, per testes plures de visu, aut per sententiam Judicis, seu authenticam Magistratus testificationem, sic ut omne mortale dubium excludat. Mascardus *De Probation, conclus.* 75. num. 3. & hanc moralē certitudinem necessariō exigit Judex Ecclæsiasticus in foro externo, ut ad secundas nuptias transire permittat. Verūm quia in foro conscientiæ plerumque mitius agitur, ac tanta certitudo, tam certum nuntium & constat sèpè haberi non potest, videamus breviter: quid in particulari sufficere possit.

I. Si Parochus seu Rector Parochiæ testifice-
tur de morte talis, vel exhibeat ejus authentica
fides, sufficienter probabitur mors conjugis;
quia hæc est probatio probabilis officialis seu
per publicum instrumentum exhibita, quæ si-
dem moraliter certam facit,

II. Unus privatus testis etiam de visu seu oculatus per se non sufficit; quia unus tanti ne-
gotii rem certam non reddit & experientia do-

cuit, etiam his temporibus persæpè fefellisse. E
communi Tambur. ibidem. Sufficit autem
Unus testis de visu omni exceptione major. Se
cundum omnes. 2. Vir bonæ fidei, qui jurat
deponit de morte conjugis. Abbas in cit. c.
præsentia num. 6. 3. Item vir bonæ fidei; q
sciat rationem reddere certæ suæ scientiæ ve
çausæ mortis, ut si in bello conflixerit, tali vel n
li morbo corruptus objerit, aliave signa eviden
tia, testimonia, Instrumenta proferat. Commu
nis. 4. Si cum uno teste de visu aliæ similes con
jecturæ seu admiracula conjungantur, maxime
si per locorum distantiam major probatio spe
randæ non sit. Ex communi Sanchez l. 2. dis
38. num. 2.

III. Multò minùs sufficit unus vel plures te
stes de auditu tantum, seu fama communis de
morte talis conjugis; id enim nullo modo ren
certam reddit; quod si tamen rursus fama con
juncta sit cum aliis non levis momenti indicia
vel conjecturis, testimoniis vel præsumptioni
bus, quæ licet singula seorsim non sufficient
omnia tamen simul juncta moralem certitudi
nem causant; uti, quia viri graves maximè di
magistratu loci id afferunt; testis bonæ fidei o
cultus est; vir senex est; in acie conflixit; tem
pore pestis ægrotavit, quæ omnia simul juncti
moralem certitudinem ac probabilem præsum
ptionem constituunt, uti plurimis citatis do
cent Navar. c. 22. num. 53. Sanchez l. 2. dis
46. quæst. 2. Layman. tract. 10. part. 3. c. 3. n. 1.

Tambur.

Tambur. cit. num. 10. ubi maximè valet prudenteris judicium, adeoque in foro externo judicis arbitrio relinquuntur; in foro vero conscientiae planè sufficere possunt.

IV. Multò minus adhuc sufficit sola quantumvis diurna conjugis absentia, ut constat ex S. Textu cit. lege Sanchez cit. num. 2. attamen si post longum tempus, et si nec testis, nec fama adit de morte conjugis adsunt autem alia magna indicia & conjecturæ rationabiles, probabilem, et si non omnino certam presumptiōnem causantes de more conjugis, an non pro foro conscientiae sufficere possit: audi non me, sed germanum Layman cit. l. 3. num. 2. ubi narrato casu (quidam in amentiam ac furorem actus aliquoties, sibi necem inferre tentavit, postea vinculis constrictus fuit, ex quibus denique erupit, quo autem devenerit, licet diligenter quæsusitus, nulla ratione sciri potest, atque ab eo tempore octo vel decem anni intercesserunt) ita concludit: *Valde probabilis est sententia Rosella, S. Antonini, Sylvestri, Chiliarchi, quod mulier in tali casu non peccaret, si nemine se opponente ad secundas nuptias transiret. Quamobrem confessarius in conscientia foro id ipsi permittere, & Iudex in foro externo, si post celebratas nuptias causam intelligeret, neque mulierem punire, neque a secundo viro separare deberet, donec cognitum esset priorem maritum adhuc vivere: idque aperte sumitur ex c. Cùm per hellicam. 34. quest. 1. Si vero de carnali conjugio sit agendum, tam-*

§6. *Theol. Sacram. Pars IV. Cap. I.*

diu alteruter conjugum exspectet, donec de ipsius obitu verisimiliter presumitur: Atque in proprie^tto omnino verisimiliter presumitur. Et ratiō est; quia in rebus moralibus, in quibus plerumque certitudo haberi non potest, homini ad aliud suā instituendas sufficere debet probabilit̄ma, licet non omnino certa pr̄sumptio. Hanc nō Layman.

Accipe adhuc unum & alterum. Titius maritus in locum valde remotum abivit; unus unus testatur, esse illum ibi mortuum, affertque sui dicti argumenta verissima, nec facile possunt aliae probationes mortis haberi. In hoc casu per testūxor aliter nūbere. sic reflexè Sanchez, l. disp. 46. num. 5. Item Catus in longinquum locum profectus, Sempronius p̄lium ingens, Titius jam senex, non amplius comparens, fama est obiisse, &c. habetur sufficiens notitia de morte singulorum. Ita ex Navar. Sylvester Valent. Tanner. hic disp. 8. quest. 4. dub. 6. num. 106. quos vide. Simili ergo casu occurrente confessarius non consultus quidem prudente dissimulando permitteret ex mente Layman, aliorum DD. nominatorum; at vero interrogatus vix positivē suadere poterit, multò minus Prochus matrimonio astiturus; post factum autem dissimulandum erit.

§2 Corollarium: quincunque ergo absque omnibusmodi morali certitudine ac probabilissima faltem pr̄sumptione, temerē ac verē proprius dubius de morte prioris conjugis matrimonium aliud

aliud contraheret, & quamvis si revera prior conjux jam sit mortuus matrimonium valeret, ut contra Pontium & nostrum Marchant bene probat Barbosa cit. c. *Dominus*: cum nihil planè juris tunc, vel jus ullum matrimonium irritet) omnium tamen consensu matrimonium sic dubiè contrahens peccat mortaliter, & ex parte sua ab usu matrimonii petendo abstinere debet, donec de morte conjugis satis constet, uti latè probat Lucius Papa cit. c. *Dominus Nullus ammodò ad secundas nuptias migrare præsumat*, donec constet, quod ab hac vita migrarit uxor ejus, si verò aliquis vel aliqua id hactenùs non observavit, & de morte prioris conjugis adhuc sibi existimet dubitandum, ei qui ipsi nupsit (bona fide scilicet) debitum non deneget postulant, quod à se tamen neverit nullatenus exigendum. Quod si post hec de prioris conjugis vita constiterit, relictis adulterinis complexibus, ad priorem conjugem revertatur. Et hinc

Econtra, habita quacunque morali certitudine, notitia vel præsumptione de obitu absentis conjugis, etiam per sententiam judicis, matrimonioque novo quantumvis bona fide contrahito; si tamen revera adhuc vivit prior conjux, matrimonium secundum nullum est ex impedimento legaminis; ideoque habitâ certâ notitiâ de vita prioris conjugis, matrimonio secundo simpliciter abstinentum est sique is fortè compareat, conjugem suam sibi revocare debet, Damnata nimis esset hic compensatio,

§3 At quid si deprehendatur tempore secundum matrimonii contracti quidem vixisse adhuc priorem conjugem; modò autem certò constat, vivis excessisse? Adhuc deserendus est thorax quia adhuc matrimonium secundum fuit invalidum, & juxta regulam juris: *Non firmatur matrimonium ex tempore, quod ab initia non subsistit*: nec tamen nebuntur ullo iure secundum matrimonium novo consensu validare, si tamen suscepta esset uel plures proles, omnino convenit, ut confirmetur illud matrimonium, nam hoc facit a meliorem educationem prolis, & multas trahit evitandas, et si non foret necesse ad legitimam prolem; nam proles nata ex matrimonio bona fide putato legitimo ab utroque coniuge in foro omni legitima habetur.

At quid si è contra de novo contrahens certe crederet, priorem conjugem adhuc vivere, non vera tamen jam vitâ functum? Dicam *sect. 3.* consensu de præsenti nimirum nullum esse matrimonium, si absolutè consentiant; cùm impossibilium etiam falso creditorum, nulla fieri, aut esse possit voluntas efficax; validum autem fore, si contraxerunt conditionatè: si jam mortuus esset, si forte possumus, &c.

§. IX.

PUBLICA HONESTAS.

§4 Impedimentum publicæ honestatis est propinquitas orta ex sponsalibus vel matrimonio ratato tantum inter sponsum ex una parte, & consanguineas sponsæ ex altera parte, ac vicissim vi-

¶ versa, &c. jure ecclesiastico dirimens matrimonium contrahendum cum iisdem consanguineis sponsi vel sponsæ, de futuro in primo gradu tantum; de præsenti verò in matrimonio rato usque ad quartum gradum publicæ honestatis gratiâ; quod nimirum parum honestum videatur, ut ij, qui jam matrimonium inter se fide data desponderunt, & maximè de præsenti contraxerunt, deinceps cum alterius utriusque consanguineis publicè contrahant, & commisceantur. Et dicitur etiam in jure ac Trident.

mox citando *justitia publicæ honestatis*, quod scilicet videatur justum & æquum, decentiæ ac honestati publicæ congruum, ut inter se non copulentur matrimonio illi, quos impedimentum hoc publicæ honestatis arcet à matrimonio.

Impedimentum hoc dirimens introductum est jure ecclesiastico. c. *Juvenis*. c. *sponsum de sponsal.* & *matrimonio*, &c. 2. *si quis uxorem c. si quis despontaverit*. 27. *quest. 2.* & quidem jure illo antiquo extendebatur usque ad quartum gradum, ut nimirum irritum esset matrimonium contractum à sponso, seu viva seu mortua et si nunquam carnaliter cognitâ sponsâ, cum ejusdem filia, nepte, abnepte, &c sorore, patruele, consanguinea, &c. item matre, avia, &c. & sic econtra sponsa cum consanguineis sponsi. Idque decernitur cap. *unico de sponsal.* in 6. sive sponsalia valida fuerint, sive invalida ex quacunque causa, præsertim ex defectu coniens. Verum hoc nimis rigidum antiquum jus corre-

ctum

ctum est novo jure Concil. Trident. sess. 24. c. de reformat. matrimon. ira statuente: publica honestatis impedimentum ubi sponsalia quacunque ex causa valida non erunt, sacra Synoda prorsus tollit; ubi autem valida fuerunt, primus gradum non excedat; quoniam in ulterioribus gradibus jam non potest ejusmodi prohibitio dispensie observari. Hæc Concilium: loquuntamen de solis sponsalibus; nihil de matrimonio rato, ut patebit de utroque pauculis seorsim.

EX SPONSALIBUS.

SX solis ergo nunc sponsalibus validis auctoritatis oritur hoc impedimentum publica honestatis, non item ex quacunque ratione invalidis, ut loquitur Concilium. Ergo ne etiam non ex sponsalibus fictis? *R.* Ita non oritur, contra Sanchez, & alios probabilissime docet Repellus apud Gobat, *Cas. 17. num. 368.* probantem; est enim etiam promissio ficta a qua ratione invalida, quippe minimè obligans iustitia, sed solum ex virtute fidelitatis externa qua homo tenetur sua verba conformare facta. Vide dicta de promissione. Adde: hoc impedimentum etiam oriri ex solis sponsalibus absoltis, non item conditionatis de futuro, conditione nondum impleta; sic enim nondum sit vera sponsalia; at quando conditione impletione transeunt in absoluta, jam primum inducent hoc impedimentum, ut observant. DD. communiter & infra etiam exemplum dabo.

Six. Hoc impedimentum solum oritur inter sponsus

I.
4. e.
publi
uacu
ynod
rimm
orib
itios
oqua
mom
n.

s ac
pub
ratio
etia
cur,
do
8. ap
ta al
gans
terna
facili
nped
bsolu
cond
m su
mple
entho
muni
r int
onfun

Sect. I. De Impedimentis Matrimonii. 61

sponsum & consanguineas sponsæ , ac vicissim ,
& in primo gradu , non ultrà , ut expressè Conciliū Ex. g. Titius contraxit sponsalia valida cum Caja ponitur solum impedimentum dirimens , ut non possit matrimonium contrahere validum seu vivente adhuc , scu mortua Caja , cum ejusdem Cajæ matre , sorore ; filia , cum omnibus aliis potest ; & viceversa , Caja non possit matrimonium contrahere cum patre , fratre , & filio Titii ; bene tamen utervis cum aliis consanguineis validè ; atstantibus sponsalibus non licet ; nam sponsalia legitime contracta cum una sunt impedimentum impediens respectu cuiusvis alterius.

III. Impedimentum hoc ex sponsalibus perpetuum est , ut neque morte alteriusvis sponsorum cesseret impedimentum dirimens matrimonium contrahendum cum dictis consanguineis sponsi vel sponsæ : ut habetur expressè jure cit. c. si quis uxorem despontaverit vel subarrhave rit , quamquam postea superveniente die mortis ejus nequirit eam ducere in uxore , tamen nulli de consanguinitate ejus (modò jure novo in primo gradu tantum) licet accipere eam in coniugem Idque repetit. c. sequens Controversia autem gravissima fuit haec tenus : an si sponsalia semel facta valida mutuo consensu vel alia justa causa legitimè dissolvantur , cesseret hoc impedimentum ? cessare docuerunt gravissimi DD. apud Tambur. eit. c. II. §. 2. Gobat cas. 15. Non cessare sine dubio probabilius jurique conformius

formius docuerunt DD. communius cu Sanchez l. 7. disp. 66. num. 21. Layman c. 9. apud ipsos. Ratio est; quia cum ab initio validi fuerunt sponsalia, jam ortum fuit impedimentum: atqui impedimentum semel verè exortum minimè pendet à voluntate sponsorum; eorum libitu permaneāt, vel cesset. Deinde in morte alterius sponsorum dissolvuntur sponsalia, & tamen tunc non cessat hoc impedimentum paret ex claris juribus allegatis: ergo licet mutu consensu solvi possint sponsalia non tamen id cessabit impedimentum. Respondent quidem satis commodè DD. oppositæ sententiæ apud Tambur. & Gobat. citt. ostenduntque eas sententiam probabilem; atque in præxi securi fuisse aliquos Episcopos ac viros doctissimos afferebatur pro ea Declaratio Cardinalium S. Officii; & fateor in duobus casibus me non feci scrupulum poenitentibus; sed quidquid fuisse illa Declaratione sine dubio non authenticus & sufficente ad legem statuendam. Jam tamen priorem sententiam prorsus evertit, & certa alteram Sanchezii reddit alia novissima & authentica Declaratio eorundem Eminentissimorum Cardinalium sub Alexandro VIII. apud Prosp. Fagnanum in c. ad Audientiam De sposal. & matrimonio. & Tambur. cit. c. 9. num. 7 ubi post narratum casum de Alfonso Rodriguez, qui post sponsalia contracta cum Isabell Ruiz, & in hujus gravi morbo, mutuo optimo que consensu, dissoluta, posteā volebat contra

here cum ejusdem Isabella forore Maria. Sic
habetur:

*Jubente sanctissimo Domino nostro propositum
fuit in sacra Congregatione Concilii, an sponsa-
libus valide initio contractis, deinde mutuo con-
sensu dissolutis, sit sublatum impedimentum ju-
stitia publica honestatis: & dubio pluries propo-
sito & mature examinato, tandem sub die 6. Julii
anno 1658. Eminentissimi, Patres in antiqua
ejusdem Congregationis sententia consentientes
censuerunt: non esse sublatum. Cujus sententia u-
na cum rationibus hinc inde deductis, & recenti-
bus ejusdem Congregationis in hac materia re-
sponsis, facta relatione ad sanctissimum, Sancti-
tas sua die 10. ejusdem mensis, predictae Congre-
gationis probavit conclusionem eamque jussit in
dubium deinceps non revocari.*

Quæres curiosiule: nōnne jam moveri potest
prudens scrupulis illis, qui secuti priorem sen-
tentiam tantorum Virorum matrimonium con-
traxerunt cum forore v. g. vel filia prioris spon-
sæ, sponsalibus prioribus solutis? R. Minimè:
nam *juxta legem Barbarius ff. De officio Prato-*
ris. valet quilibet contractus, adeoque etiam
maxime matrimonialis, ex allegata, prudentér-
que credita autoritate legis: atqui qui ex reso-
lutione illorum Episcoporum & tantorum DD.
sic matrimonium contraxerunt, id fecerunt ex
allegata prudentérque credita autoritate legis,
scilicet Declarationis illius quasi habentis au-
thoritatem legis clarissimè loquentis, et si revera

talis non fuerit: ergo valere debuerunt contrahentes illi. Denique leges & DD. toti sunt in tuedo matrimonii bona fide contracti valore, ne dissoluzione gravissima oriantur incommode. Lege Gobat cas. 15. toto de hac re omnium quos vid. optimè & practicè differentem.

58 IV: Ex dictis resolvendi sunt varii casus: hisque similes. 1. Si Sempronius sponsalia contraxit cum Titia pura & absoluta, & postea contra fidem priorum sponsalium contraxit cum ejus consanguinea in primo gradu: Tam sponsalia, quam matrimonium irritum est ob iustitiam publicæ honestatis; nihilominus adhuc potest, & debet ducere priorem sponsam, ne obstantibus secundis sponsalibus cum consanguinea, si copula nulla intercessit: idque non locum jure novo Trident. quia secunda sponsalia sunt invalida: sed etiam jure antiquo, ne detrimentua quasi reactio irritandi inter sponsalia priora & posteriora. c. unico. *De sponsal. in* 2. Si Sempronius priora sponsalia contraxit cum Titia sub conditione pendente in futurum vel si parentes consenserit, si Papa dispensaverit &c. & illa conditione nondum impleta, abdulutè contrahat cum ejus consanguinea, tunc neutrism sponsalibus oritur impedimentum dimens: non ex primis; quia ex sponsalibus conditionatis ante eventum conditionis, quia adhuc sponsalia simpliciter non sunt, non oritur impedimentum hoc, quin saltem validè cum secunda contrahere possit: neque ex secundis, ut posse illuc

illicitis & invalidis contra fidem priorum sponsalium; ex sponsalibus autem invalidis non oritur hoc impeamentum publicæ honestatis, ut dictum. De quo pluribus Sanchez, l. 7. disp. 61.

Huc refer calum recentem: quædam voto castitatis adstricta contraxit sponsalia cum Titio, qui re cognita libenter cessit; postea, impestrata dispensatione super voto, contrahit cum ejusdem Titii fratre juniore sponsalia, valebitne matrimonium? R. valere dupliciter: & quia prima sponsalia fuerunt invalida, & quia alter cessit. Qod si tamen sponsalia prima fuissent conditionata: si à voto dispensata fuero: post impetratam dispensationem ipso facto suisset ortum impedimentum dirimens, ideoque matrimonium secutum nullum. 3. Si Sempronius absolutè sibi despontit Titiam, & postea carnaliter cognoscat sororem ejus Cajam: neutram uxorem ducere potest: non Titiam ob impedimentum affinitatis: nec Cajam defloratam ob impedimentum publicæ honestatis. 4. Si Titius despontavit sibi Cajam, & hanc uxorem duxit frater ejus Sempronius, matrimonio nondum consummato, Titius, etsi non teneatur ob fratrem fidem, adhuc tamen si vult, potest ducere Cajam, quia priora sponsalia ob publicam honestatem annullantia sequens matrimonium, non possunt annulari vicissim à sequenti matrimonio, ut supra notatum. Sed de hoc mox,

*EX MATRIMONIO RATO,*591. **E**x matrimonio rato tantum, non

consummato, oritur impedimentum publicæ honestatis usque ad quartum gradum inclusivè, sicut ex matrimonio consummato per copulam perfectam oritur aliud impedimentum affinitatis usque ad eundem gradum ut si Titius contraxit matrimonium per virum præsenti cum Caja, & nondum consummavit, non poterit tamen idem Titius, seu vivus seu mortua Caja, matrimonium contrahere cum ulla ex ejusdem consanguineis usque ad quartum gradum: similiter è contra Caja, seu viro seu mortuo jam Titio, non poterit nulli ex consanguineis Titii usque ad quartum gradum. Olim quidem jure antiquo utrum impedimentum & publicæ honestatis ex matrimonio rato, & affinitatis ex matrimonio consummato, sicut & consanguinitatis extenduntur usque ad septimum gradum; verum ne jure Trident. affinitatis & consanguinitatis impedimentis ad quartum gradum restrictis, intelligitur restrictum etiam à fortiori impedimentum publicæ honestatis.

60 II. Item impedimentum publicæ honestatis oritur ex omni matrimonio rato seu per virum præsenti contracto non tantum valido, etiam invalido, præterquam, si esset invalidum defectu ipsius consensus: habetque se nundem modo, quo olim jure veteri: juxta communissimam DD. (uno tamen vel altero apud hunc) atque

rinçx cit. reclamante) nam Trident. suprà impedimentum hoc ortum ex sponsalibus, solum retrinxit ad primum gradum & sponsalia validatantum: ut declaravit Pius V. in Bulla ad Romanum Pontificem spectat. tit. da matrimon. & sponsal. in 7. Quoad matrimonium autem ratum manet in vigore dispositio juris antiqui, quo nascebatur hoc impedimentum, etiam si matrimonium fuerit invalidum, dummodò non ex defectu consensus. Quare si matrimonium tuum priùs fuit invalidum ex impedimento voti, sacri Ordinis, ligaminis, consanguinitatis, affinitatis, criminis, &c. contraxisti hoc impedimentum, ut nihilominus non possis contrahere cum consanguinea prioris uxoris putatitiae, neque illa vici'lim cum consanguineis tuis infrà quartum gradum.

III. Non autem contraxisti hoc impedimentum, si matrimonium fuit invalidum ex defectu ipsius consensus, ut si priùs matrimonium contraxisti cum errore personæ, cum ignorantia qualitatis servilis, ex metu gravi injuste incuslo, in ebrietate plena, amentia, infantia seu tenera ætate ante plenum usum rationis; quin etiam in ætate adulta impuberi matrimonium contratum est invalidum ex defectu consensus, ideoque non contrahi possunt impedimentum hoc publicæ honestatis ex matrimonio rato usque ad quartum gradum. Attamen quia consensus impuberum ex speciali dispositione juris adhuc habet vim sponsalium, ut infrà videbimus, ideo adhuc

contrahis impedimentum publicæ honestæ ex sponsalibus usque ad primum gradum cùm : & tandem , matrimonio post pubertatem adeptam ratificato, etiam impedimentum ex matrimonio rato.

62 IV. Unum & alterum dubium est. Unde quid si matrimonium sit invalidum ob consumum clandestinum , sine Parocho & testibus traclum ? Tunc non contrahi hoc impedimentum cùm pluribus tenet Sanchez *lib. 7. de matrimon. disp. 7C.* eò quod sit defectus consensus, quidem sponsalium vim habens. De quo talia infra. Sed rectius , adhuc incurri affirmantur , *Aversa* , alii cum Martino Perez *disp. 4. et 5.* & noster Herincx *disp. 6. hic , que snum. 7O.* Ratio bona est ; quia revera illud matrimonium non est invalidum ex defectu consensus , sed ex defectu solemnitatis à Concilio Trident. requisitæ : ergo ex alio impedimento quam ex defectu consensus. Sed tu ne centrifentiam Sanchez improbabilem , & in necessitatis pro foro conscientiae sequi ne veris.

63 Alterum : quid si matrimonium ratum conditionatum sub conditione de futuro accipio te in meam , si Papa dispensaverit. quamdiu manet conditionatum non per hoc impedimentum : at adveniente seu imminente conditione pariet ; siquidem teneas sententiam quod adveniente conditione statim absque novo consensu matrimonium fiat ratum. Si

rò teneas, requiri novum consensum; tunc ante hunc novum consensum, impleta conditione, solum optinebit vim sponsalium, sicut matrimonio impuberum; ideoque pro tunc pariet tibi solum impedimentum publicæ honestatis ex sponsalibus ad primum gradum; & elicto novo consensu primum erit impedimentum ex matrimonio rato usque ad quartum gradum.

CLASSIS III.

Impedimentorum.

NIMIA CONJUNCTIO.

Continet quinque impedimenta, cognatio ,⁶⁴ eaque triplex: Naturalis seu consanguinitas, Legalis, & Spiritualis: affinitas, & scelestia conjunctio criminis.

SUMMARIA.

65. Consanguinitas quid;
66. Explicantur ejus lineæ.
67. Quousque, & quo jure dirimat? usque ad n. 71.
71. Affinitas quid, & quotuplex?
72. Ex qua copula, & quando oriatur? usque ad n. 76.
76. Qualis affinitas dirimat matrimonium? ac
79. Quousque, & quo jure?
83. Quo gradu, & quis contrahat impedimentum petendi debitum?
85. Cognatio legalis quid, quotuplex, & inter quos dirimat?
86. Cognatio spiritualis quid, & quotuplex?
87. Qualis, & quo jure dirimat?
89. Quis baptizans eam contrahat?
93. Qualis patrinus eam contrahat?
95. Ad hoc requiritur tactus physicus infantis.